

וכי על השמים הוא, והרי פתוב (שם נו) כי גדל עד שמים חסדך? אמר רבי יוסי, יש חסד ויש חסד, חסד עליון וחסד תחתון. חסד עליון הוא מעל השמים, וחסד תחתון הוא שפתוב (ישעיה נה) חסדי דוד הנאמנים, ובאלה פתוב עד שמים.

תניא, אמר רבי יצחק, פתיב, אם הבנים שמחה הללויה, אמא ידיעא, הבנים מאן אינון. אמר רבי שמעון, הא תנינן, תרין בנין אית לקודשא בריה הוא, חד דכר וחד נוקבא. דכר, יהביה ליעקב, דכתיב, (שמות ד) בני ישראל, וכתוב, (ישעיה מט) ישראל אשר בך אתפאר. בת נתן לאברהם, שכתוב (בראשית כד) וה' ברוך את אברהם בכל. בת היתה לו לאברהם, ובפל שמה.

והאם רובצת עליהם, שמניקה אותם, ועל זה פתוב לא תקח האם על הבנים. ושנינו, אל ירבה האדם חטאיו למטה, כדי שתסתלק האם מעל הבנים, וכתוב (ויקרא יח) אמה הוא לא תגלה ערותה. אוי למי שמגלה ערותה. ובששבים בני העולם ומרבים בזכויות לפני הקדוש ברוך הוא, והאם שבה ומכסה על הבנים, אז זה נקרא תשובה. מה זה תשובה? זו תשובה של האם ששבה בקיומה, ואז פתוב אם הבנים שמחה. אם הבנים ודאי. ולכן לא יפטר האדם מפריה ורבייה עד שמוליד בן ובת.

שנינו, אמר רבי יצחק, פתוב (תהלים כז) לחזות בנעם ה' ולבקר בהיכלו. תשוקת הצדיקים לראות את זה, ואתה אמרת על ה' אמר רבי שמעון, הכל אחד, משמע שכתוב נעם ה', שבא מהעתיק

וכי על השמים הוא, והא כתיב, (תהלים נו) כי גדול עד שמים חסדך. אמר רבי יוסי, אית חסד, ואית חסד. חסד עלאה, וחסד תתאה. חסד עלאה מעל שמים הוא. חסד תתאה, הוא דכתיב, (ישעיה נה) חסדי דוד הנאמנים, ובהני כתיב עד שמים.

תניא, אמר רבי יצחק, פתיב, אם הבנים שמחה הללויה, אמא ידיעא, הבנים מאן אינון. אמר רבי שמעון, הא תנינן, תרין בנין אית לקודשא בריה הוא, חד דכר וחד נוקבא. דכר, יהביה ליעקב, דכתיב, (שמות ד) בני בכורי ישראל, וכתוב, (ישעיה מט) ישראל אשר בך אתפאר. בת, יהביה לאברהם, דכתיב, (בראשית כד) וה' ברוך את אברהם בכל, בת היתה לו לאברהם, ובפל שמה.

ואמא רביעא עלייהו, דינקה להו, ועל האי כתיב, (דברים קד) לא תקח האם על הבנים. ותנינן, לא יסגי בר נש חובוי לתתא, בגין דיסתלק אמא מעל בנין. וכתוב, (ויקרא יח) אמה היא לא תגלה ערותה, ווי למאן דגלי ערייתא.

וכד תייבין בני עלמא, ואסגין בזכותא קמי קדשא בריה הוא, ואמא תבת וכסיא על בנין, כדין אתקרי תשובה. מאי תשובה. דא תשובה דאמא, דתבת בקיומהא, וכדין פתיב, (תהלים קיג) אם הבנים שמחה, אם הבנים ודאי. ועל דא, לא לפטר איניש מפריה ורבייה, עד דאוליד בן ובת.

תניא אמר רבי יצחק, פתיב, (תהלים כז) לחזות בנעם ה' ולבקר בהיכלו, תיאובתא דצדיקיא למחמי דא, ואת אמרת על ה'. אמר רבי שמעון, פלא חד. משמע דכתיב

נעם ה', דאתיא מעתיקא